

De (politieke) macht van het volk van Suriname

door mr. Gerold Sewcharan

Paramaribo, 21 oktober 2016

Ongeveer twee weken geleden heeft het “Burgercollectief” bekendgemaakt dat zij het aftreden van president Bouterse voorstaat. Bij mij rees toen de vraag of de Surinaamse burgers het recht hebben een gekozen president te dwingen om af te treden, en wel of er een wettelijke grondslag daarvoor aan te wijzen is. De vraag resulteerde in dit artikel. En ik heb mijn best gedaan het zo kort mogelijk te houden, in verband met de vereisten voor publicatie.

1. Het volk van Suriname

Het volk van Suriname, zoals bedoeld in de Grondwet, is gevestigd op 25 november 1975 bij de onafhankelijkheid van Suriname. Met de onafhankelijkheid zijn de inwoners van Suriname verheven geworden tot een zelfstandig, van andere samenlevingen afgescheiden, soeverein volk. Tot aan dat moment maakten de inwoners van Suriname immers deel uit van het volk van het Koninkrijk der Nederlanden. De staat Suriname heeft zich met de onafhankelijkheid dan ook gevestigd. Vanaf de onafhankelijkheid berust alle politieke macht in Suriname uitsluitend bij het volk van Suriname, aldus onze Grondwet. Over de verplichtingen van een volk in relatie tot andere volkeren, zal ik in dit artikel niet uitweiden.

Wat of wie is het volk?

Wanneer in de Grondwet staat “het Surinaamse volk”, wat of wie wordt daarmee bedoeld? De Grondwet kent geen definitie voor dit begrip. Wordt met het Surinaamse volk bedoeld alleen de personen met de Surinaamse nationaliteit, ongeacht waar die wonen, in Suriname of in het buitenland? Wie Surinamer is, wordt door de Surinaamse wetten bepaald, zo staat in de Grondwet. Vreemdelingen behoren, van deze definitie uitgaand, dan niet tot het volk van Suriname. Dus ook de mensen die hier jaren wonen en werken, maar een andere nationaliteit bezitten, zoals bijvoorbeeld ik de Nederlandse, maken dan geen deel uit van het volk van Suriname.

En ook al leveren die personen een grote bijdrage aan Suriname in economische en/of maatschappelijke zin en ook al zouden zij een groot deel uitmaken van de Surinaamse samenleving of vóór de onafhankelijkheid hier geboren zijn, zoals ik, behoren zij, van voormelde definitie uitgaand, niet tot het volk van Suriname.

De openingszin van de preambule van de Grondwet luidt:

“WIJ, HET VOLK VAN SURINAME, geïnspireerd door de liefde voor dit Land en het geloof in de kracht van de Allerhoogste en geleid door de eeuwenlange strijd van ons volk tegen het kolonialisme, welke werd beëindigd met de vestiging van de Republiek Suriname op 25 november 1975”.

Of zouden, uitgaande van deze zin, alleen de personen die op 25 november 1975 in Suriname waren, deel uitmaken van het Surinaamse volk? Dit zou betekenen dat alle personen die na 25 november 1975 de Surinaamse nationaliteit hebben verkregen, geen deel uitmaken van het volk van Suriname.

Of wordt met “het volk van Suriname” bedoeld, de leefgemeenschap van Suriname, de Surinaamse samenleving, alle mensen die er op een bepaald moment hun hoofdverblijf hebben? In sommige literatuur wordt immers deze definitie aan het begrip “volk” gegeven.

Ik ben van mening dat de Grondwet met het begrip “volk” in “het Surinaamse volk” uitsluitend doelt op de personen die volgens de Surinaamse wetten de Surinaamse nationaliteit bezitten, dus niet op de totale Surinaamse samenleving. Dit, omdat in de Grondwet staat dat de politieke macht bij het volk van Suriname berust, en omdat alleen Surinamers, volgens de Surinaamse wetten, deel kunnen nemen aan de Surinaamse politiek. Alleen zij mogen namelijk deelnemen aan de algemene, vrije en geheime verkiezingen ter samenstelling van de volksvertegenwoordigende organen en van de regering van Suriname.

Vreemdelingen, zoals ik, hebben in Suriname dus geen politieke macht, zoals in de Grondwet bedoeld. Zij, personen die volgens de wetten van Suriname niet de Surinaamse nationaliteit bezitten, ook al werken en wonen zij hier al jaren en ook al zijn zij hier geboren, maken echter wel deel uit van de Surinaamse samenleving en zijn als zodanig, net als de personen met de Surinaamse nationaliteit, burger van Suriname. Want zodra je je op het grondgebied van Suriname bevindt, mag je je burger van Suriname noemen en maak je aanspraak op allerlei grondrechten, politieke rechten en vrijheden, zo staat in de Grondwet.

Volgens sommige literatuur zou je je op grond daarvan zelfs staatsburger van Suriname mogen noemen. Andere literatuur reserveren het begrip staatsburger voor diegenen die de nationaliteit van het desbetreffende land, in dit geval Suriname, hebben. Ik ben dus in ieder geval een burger van Suriname, zoals bedoeld in de Grondwet. Als u volgens de wetten van Suriname, Surinamer bent, maakt u dus deel uit van het volk van Suriname, heeft u politieke macht in Suriname en bent u zonder meer staatsburger van Suriname.

2. Democratische staat

De Republiek Suriname is een democratische staat, zo staat in de Grondwet. Wat is nu een democratische staat? De vraag of Suriname overeenkomstig haar democratische grondslag wordt geregeerd c.q. geleid, laat ik hier buiten beschouwing.

Een democratische staat is een staat waarin het volk de inrichting en de richting van de staat en dus van zichzelf bepaalt. Niemand is haar de baas, niemand staat boven haar.

Het woord ‘democratie’ staat voor volksheerschappij, wat wil zeggen dat het volk zelf haar toekomst bepaalt en dat zij zich alleen aan haar eigen wil onderwerpt.

Democratie is een bestuursvorm. Alle macht berust in een democratie dus bij het volk. De democratische gedachte is gebaseerd op het principe dat alle mensen vrij en gelijk geboren zijn en niemand meer rechten heeft dan de ander om bijvoorbeeld zonder toestemming van die ander wetten te maken of besluiten te nemen ten nadele van die ander.

De wetten waaraan het volk van Suriname zich onderwerpt, zijn daarom slechts de wetten die zij zelf heeft gemaakt, die door haar vrije wil tot stand zijn gekomen. Een wet kan een democratisch volk dus niet opgedrongen worden. Indien een democratisch volk zich wetten laat opleggen die zij niet heeft gewild, verliest zij langzaamerhand haar zelfbeschikkingsrecht en daarmee haar eigenwaarde als volk en dus als mens. Volgens de Grondwet is de Surinaamse staat zonder meer een democratische staat.

3. Staatsvorm en regeervorm

“De Republiek Suriname” is de grondwettelijke naam van de Surinaamse staat. Er is sprake van een staat zodra een volksgemeenschap geregeerd wordt door een geordend gezag. Ik behandel hier niet de vraag of Suriname een rechtstaat is. Met ‘Suriname’ wordt doorgaans het grondgebied aangeduid zoals dat voor het eerst in 1499 door Alonso de Hojeda als deel van Zuid-Amerika was ontdekt en in de 17^e en 18^e eeuw als afgescheiden grondgebied werd bepaald. Dit grondgebied met al haar waarden is eigendom van het Surinaamse volk en alleen het volk bepaalt hoe met die waarden wordt omgegaan.

De Surinaamse staat is, zo blijkt dus ook uit haar naam, een republiek. We zeggen ook, Suriname heeft als staatsvorm de republiek. Andere staatsvormen zijn bijvoorbeeld de monarchie of het keizerrijk. Japan is zo’n keizerrijk en Nederland, België, Engeland en Spanje zijn bijvoorbeeld monarchieën.

Guyana en Brazilië hebben ook de republiek als staatsvorm.

Maar als regeervorm kent Suriname de parlementaire democratie. Hieronder moet worden verstaan dat de macht van het volk in relatie tot bijvoorbeeld de regering door tussenkomst

van het parlement, de volksvertegenwoordiging, wordt uitgeoefend. Het theoretisch onderscheid tussen staatsvorm en regeervorm is niet altijd even goed te maken.

Suriname is een republiek vanaf 25 november 1975. Toen is Suriname namelijk onafhankelijk geworden. Daarvoor was Suriname een kolonie van Nederland en had dus geen eigen staatsvorm.

Tot aan de onafhankelijkheid had Suriname ook een andere regeervorm, omdat toen aan het hoofd van de Surinaamse regering een koningin stond. Koningin Juliana was ingevolge het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ook koningin van Suriname.

Suriname is ook kolonie geweest van Engeland, ook een monarchie.

Waarom is Suriname een republiek? Suriname is een republiek omdat het staatshoofd, dus de president, niet door erfopvolging aangewezen wordt zoals in een koninkrijk of keizerrijk doorgaans het geval is. In Suriname wordt het staatshoofd gekozen en wel door een vertegenwoordiging van het volk van Suriname. De ministers worden benoemd en ontslagen door de president. In sommige landen wordt de president rechtstreeks gekozen zoals bijvoorbeeld in de Verenigde Staten van Amerika (VS). Volgende maand zullen de Amerikanen hun volgende president kiezen. De twee presidentskandidaten (Trump en Clinton) hebben elkaar in de afgelopen periode publiekelijk uitgedaagd om aan het volk van de VS duidelijk te maken wie zij zou moeten kiezen om over haar te mogen regeren.

De regering, dus de mensen die regeren, wordt in Suriname gevormd door de president, de vice-president en de ministers. Het volk van Suriname kiest in wezen maar twee van haar regeerders. De president en de vice president.

De ministers worden namelijk benoemd door de president. De leden van parlement regeren niet. Het parlement heeft dus geen regeermacht.

4. De Grondwet

In onze Grondwet staat, zo zagen wij hiervoor, dat de Republiek Suriname een democratische staat is. Een grondwet is de hoogste wet in een land, ook in Suriname. Alle andere wetten van Suriname zijn daarom ondergeschikt aan de Grondwet. Niet alle staten c.q. landen hebben een grondwet. Heeft een staat een grondwet dan moet al het handelen van de organen van die staat gebaseerd zijn op die ene grondwet.

De Nationale Assemblée (DNA), het parlement van Suriname, het Hof van Justitie, de president, de minister, de Rekenkamer, de Staatsraad, zijn voorbeelden van organen van de staat Suriname. Zij oefenen in naam van de staat specifiek aan hen in de Grondwet of andere

wetten toegekende taken en bevoegdheden uit. Wat niet wil zeggen dat zij niet afzonderlijk op hun bevoegdheids- c.q. taakuitoefening kunnen worden aangesproken.

In onze Grondwet staat, zagen wij hiervoor ook, dat de politieke macht bij het volk berust en dat deze macht overeenkomstig de Grondwet wordt uitgeoefend. Je zou bij het horen hiervan geneigd zijn te denken dat de wil van het volk ondergeschikt is aan de Grondwet. Maar dat is niet zo. De regels in de Grondwet drukken de wil van het volk uit. Want ook de Grondwet is door het volk gemaakt. Alle wetten worden door het volk gemaakt. Dus in zekere zin is de Grondwet ondergeschikt aan de wil van het volk van Suriname. De kracht van de Grondwet is gelegen in het feit dat het geschreven regels bevat die niet gemakkelijk kunnen worden veranderd. Hierdoor scheppen die een garantie voor een ieder die deel uitmaakt van het volk van Suriname. Een bepaling in de Grondwet kan daarom pas gewijzigd worden wanneer tweederde deel, dus 34, van de 51 parlementsleden (DNA-leden) voor zo'n wijziging stemmen.

Verder schrijft de Grondwet voor dat DNA het volk vertegenwoordigt. De president wordt, zo schrijft de Grondwet tevens voor, door DNA gekozen voor vijf jaren en zijn ambtstermijn eindigt bij de beëdiging van een nieuw gekozen president. Belangrijk is nog te vermelden dat de Grondwet ook bepaalt dat de president het staatshoofd is van de Republiek Suriname en dat hij en de regering aan DNA verantwoording verschuldigd zijn. De ministers zijn verantwoording verschuldigd aan de president.

5. De Nationale Assemblée

De Nationale Assemblée (DNA) vertegenwoordigt het volk, zo staat nadrukkelijk in de Grondwet. Wat moeten wij hieronder verstaan? Wat is de betekenis van vertegenwoordigen in deze context? Het woord vertegenwoordigen als zodanig wil zeggen: "optreden, handelen in naam van en voor een ander".

De Grondwet noemt niet de aangelegenheden waarin DNA het volk mag vertegenwoordigen. Wil dit zeggen dat DNA het volk in elke aangelegenheid mag vertegenwoordigen, dus ook ten aanzien van elk onderwerp voor het volk mag bepalen? Of zijn er onderwerpen waarin de leden van DNA niet voor het volk mogen beslissen? De Grondwet zegt hierover niets. De Grondwet zegt ook niet tegenover wie en wat DNA het volk mag vertegenwoordigen.

DNA wordt gekozen door het volk. Het volk kiest dus haar vertegenwoordigers.

Inmiddels is bekend dat in andere landen het volk zich behalve bij verkiezingen ook over een bepaald onderwerp mag uitspreken via door wat genoemd wordt een referendum, een

volksraadpleging. Een daarvan is Engeland, waarbij het Engelse volk voor de uittreding van Engeland uit de Europese Unie heeft gestemd. Ook in Columbia heeft het volk via een referendum onlangs een vredesovereenkomst tussen de regering van Columbia en de FARC weggestemd. In Nederland heeft het volk ook onlangs via een referendum tegen de toetreding van Oekraïne in de Europese Unie gestemd.

Ook in Suriname zou het volk bijvoorbeeld een deal tussen de regering en bijvoorbeeld het International Monetary Fund (IMF) of de Islamic Development Bank (IsDB) moeten kunnen wegstemmen, indien zij daaraan niet haar goedkeuring wil geven. De mogelijkheid van een volksraadpleging kent onze Grondwet ook, mits 2/3 deel van de DNA-leden daarmee instemt. De volksvertegenwoordigers zouden, wat mij betreft, daarom op grond van hun taakstelling (vertegenwoordiging) moeten beoordelen of zij voor zulke grote en meerdere geldleningen tegelijk niet eerst het volk moeten raadplegen. Want uiteindelijk zal het volk de leningen moeten terugbetalen, een verplichting die jarenlang kan voortduren. De eerste keer dat er in Suriname een referendum is gehouden, was op 30 september 1987. Het volk kan dus, nu het daarin in de Grondwet heeft voorzien, een referendum eisen, als zij dat tenminste wil.

Ons stelsel waarbij een vertegenwoordiging van het volk het gehele volk representeert, hebben wij natuurlijk overgehouden van het stelsel van Nederland, geheten: “Constitutionele Monarchie met Parlementair stelsel”. Het kiezen van volksvertegenwoordigers heeft in Suriname natuurlijk veel eerder dan de onafhankelijkheid van Suriname haar intrede gedaan. De eerste keer dat de inwoners van Suriname hun eigen volksvertegenwoordigers mochten kiezen, was in 1865. De volksvertegenwoordiging heette toen: “De Koloniale Staten”.

DNA vertegenwoordigt dus niet de regering en ook niet de president. Evenmin vertegenwoordigen DNA-leden de politieke organisaties die hen hebben voorgedragen om als lid van DNA gekozen te worden. Een dergelijk standpunt zou wel kunnen worden ingenomen, want in ons politiek stelsel kunnen de kandidaten alleen door een politieke organisatie, zoals bedoeld in de Grondwet, worden voorgedragen om gekozen te worden tot volksvertegenwoordiger. Maar dat standpunt is, naar het mij voorkomt, niet juist.

Het rechtskarakter van een volksvertegenwoording is dat elke volksvertegenwoordiger het algemeen belang zal behartigen en de bijzondere belangen daarbij zal achterstellen.

Eenmaal tot volksvertegenwoordiger gekozen, dient de uitverkorene in de democratische gedachtegang het bijzonder belang achter te stellen bij het algemeen belang en als volksvertegenwoordiger, overeenkomstig de afgelegde eed of gedane belofte, nauwgezet het welzijn van geheel Suriname en het gehele Surinaamse volk naar vermogen voor te staan, in

overeenstemming met de Grondwet. Dus niet het belang van de politieke partij en evenmin het belang van een persoon of groep van personen bepaalt het handelen van de volksvertegenwoordiger. Dit is de echte essentie van de parlementaire democratie.

De voornaamste taak en bevoegdheid van de volksvertegenwoordigers is het maken van wetten. De regering maakt dus geen wetten. De inbreng van de regering bij de totstandkoming van een wet is van puur formele aard. Alle wetten die worden gemaakt, moeten dus ook het algemeen belang dienen. Een volksvertegenwoordiger die een ander dan het algemeen belang bij een wet centraal stelt, handelt dus zonder meer in strijd met het principe van de parlementaire democratie en snapt dus de essentie van de parlementaire democratie totaal niet. Of het volk in ons land de instrumenten ter beschikking heeft om haar volksvertegenwoordigers te dwingen te doen wat zij wil, zal ik in dit artikel niet behandelen.

De volksvertegenwoordiging heeft nóg een belangrijke taak, namelijk het controleren van de uitvoerende macht, dus de regering, met name de president, want uiteindelijk is hij, naast de regering, verantwoording verschuldigd aan het parlement. Een volksvertegenwoordiging die de regering niet echt controleert, handelt ook in strijd met de principes van de parlementaire democratie. In tegenstelling tot het vraagstuk over de beëindiging van het presidentschap, waarover straks, kan het lidmaatschap van een lid van DNA, zo stelt de Grondwet, wel op verschillende gronden eindigen.

6. De politieke macht berust bij het volk

De Grondwet stelt dat de politieke macht bij het volk berust. Wat betekenen hier de woorden ‘politiek’ en ‘macht’?

Het woord politiek is afkomstig uit het Grieks en heeft als betekenis de ‘burgerlijke samenleving’. ‘Macht’ in de zin van politieke macht houdt in de invloed die een persoon of organisatie heeft over anderen. Kortom, “de politieke macht berust bij het volk” houdt in dat de invloed die het volk op zichzelf heeft, door haarzelf wordt bepaald. Dit betekent dat DNA, de president en de vice-president, de ministers, dus geen zelfstandige politieke macht op c.q. over het volk kunnen uitoefenen.

U, althans voor zover u Surinamer bent in de zin van de wet, heeft dus alle politieke macht in Suriname. Politici oefenen in uw opdracht politieke macht uit. Dus omdat u dat goedvindt.

Over het volk kan alleen geregeerd worden op de wijze zoals het volk het zelf wil. Indien gekozen c.q. benoemde politici (volksvertegenwoordigers, president, ministers etc.) de

politieke macht die zij van het volk hebben gekregen niet uitoefenen overeenkomstig de wil van het volk, kan dit tot gevolg hebben dat het volk de politieke macht terugneemt. En daarin zou niets en niemand haar mogen beletten. De legitimiteit van het Burgercollectief vindt, wat mij betreft, haar grondslag in dit gegeven.

In een koninkrijk berust de macht bij de koning of de koningin en in een keizerrijk bij de keizer. Omdat in een republiek de macht bij het volk berust, bepaalt alleen het volk wie over haar kan regeren en hoe over haar wordt geregeerd; wie de wetten mag maken waaraan het volk zich zal dienen te onderwerpen en wie bijvoorbeeld het volk in het buitenland, dus ten overstaan van andere volken, mag vertegenwoordigen, oftewel wie namens haar de internationale rechtsorde mag helpen bevorderen.

In een systeem waarbij het volk de hoogste macht is, moet het systeem dan ook zodanig ingericht zijn dat het volk te allen tijde kan ingrijpen wanneer de door het volk aangewezen personen niet doen wat het volk wil. De wil van het volk moet prevaleren. Altijd. Het volk moet dus juridische instrumenten hebben om te kunnen ingrijpen. Zo zou ook het Surinaamse volk over juridische instrumenten moet beschikken om te kunnen ingrijpen wanneer gekozen c.q. benoemde politici niet handelen conform haar wil, de wil van het volk.

In Suriname hebben wij in 1980 meegemaakt dat alhoewel ook toen de politieke macht bij het volk berustte, een groep militairen de regeermacht heeft kunnen overnemen, zonder toestemming van het volk en de Grondwet, zoals die door het volk was gemaakt, buiten werking heeft gesteld. Suriname kende vanaf augustus 1982 tot 1987 een grondwetloze periode.

Wij mogen vaststellen dat het volk toen passief is geweest en haar macht tegen haar wil uit handen heeft gegeven. Althans, haar die wederrechtelijk heeft doen ontnemen. De machtsovername op 25 februari 1980 is daarom, zo volgt uit de literatuur, helemaal geen revolutie. Er was sprake van een staatsgreep. Immers een revolutie is een algehele verandering c.q. ommekeer in de staatkundige en/of maatschappelijke toestand in een land ten gevolge van een actie van het volk, althans van hen die aan die toestand onderworpen waren. Een staatsgreep is, zo blijkt ook uit de literatuur, namelijk een onwettig, plotseling en gewelddadig inrijpen in de politieke toestand om die te wijzigen c.q. om de macht over te nemen.

De staatsgreep van 25 februari 1980 was, zo volgt uit dezelfde literatuur, erop gericht de eventuele veroordeling van twee militairen te voorkomen. De Krijgsraad, de rechterlijke

instantie van Suriname die oordeelt over het handelen van militairen, zou op 26 februari 1980 namelijk oordelen over het strafrechtelijk handelen van twee militairen.

De plegers van de staatsgreep waren daartegen. Van een politieke actie van het volk was dus helemaal geen sprake.

7. Politieke partijen en politieke overtuigingen

Nu Suriname zich kenmerkt als een politieke democratie, heeft het volk wetten gemaakt die mogelijk maken dat de burgers politieke partijen kunnen oprichten om deel te kunnen nemen aan het bestuur van Suriname. Suriname kent op dit moment meer dan twintig politieke partijen.

De Nationale Democratische Partij (NDP) is volgens de laatstgehouden algemene, vrije en geheime verkiezing de grootste politieke partij van Suriname. Welke politieke overtuigingen c.q. theorieën de verschillende politieke partijen in Suriname verdedigen, heb ik niet onderzocht. Ook de democratische principes binnen de partijen niet.

Individen dan wel de volkeren op de wereld hebben in de afgelopen drieduizend jaren, zo niet langer, verschillende politieke gedachten c.q. opvattingen ontwikkeld, met als doel een volk hogere vormen van welzijn c.q. welbevinden te brengen. Natuurlijk zijn niet al die gedachten daarin geslaagd. Sterker nog, veel zijn echter gebleken zelfs catastrofaal te zijn. Het is misschien zinvol om aan u enkele van die gedachten in het kort te noemen.

Een van de bekendste politieke denkstromingen is misschien het Liberalisme.

Hoofdkenmerken hiervan zijn economische en politieke vrijheid en rechtstaat. De overheid is zelf ook gebonden aan recht. De vrijheid van het individu staat centraal. Een andere politieke overtuiging is bijvoorbeeld het Socialisme; in een bepaald opzicht de tegenhanger van het Liberalisme. Volgens het socialisme moet de overheid een actieve rol spelen. Inkomensverschillen moet worden verkleind zodat de positie van de zwakkeren kan worden verbeterd.

Een derde politieke gedachte is het Conservatisme. Het is in een bepaald opzicht een soort tegenhanger van het Liberalisme en het Socialisme. Het gaat ervan uit dat de traditie wordt gehandhaafd en is tegen de maakbaarheid van de samenleving. Een laatste politieke opvatting die ik nog wil noemen is het Communisme. Gemeenschappelijk eigendom van productiemiddelen staat in deze politiek centraal. Op basis van welke politieke ideologie een land wordt bestuurd, zal afhangen van de politieke partijen die namens het volk op dat moment politieke macht mogen uitoefenen.

Over de vraag op basis van welke politieke ideologie Suriname op dit moment wordt bestuurd, heb ik mij niet gebogen.

8. De president

De president wordt door DNA gekozen, zo bepaalt onze Grondwet. Dit houdt per definitie in dat het volk van Suriname haar president niet zelf kiest. De gekozen president behoeft, volgens de regels van onze Grondwet, dus niet een persoon te zijn op wie het volk in het kader van de verkiezingen van de leden van DNA gestemd heeft.

Suriname kent de rechtstreekse verkiezing van de president dus niet. Het feit dat de Grondwet de president echter vergaande bevoegdheden geeft, maakt wel dat hij, in z'n eentje, het meest machtige orgaan van de staat Suriname is. De uitvoerende macht berust in Suriname namelijk geheel bij de president.

Hij is ook de baas van de strijdkrachten van Suriname. In de Grondwet staat ook dat de president de leiding heeft over de buitenlandse politiek en dat hij de ontwikkeling bevordert van de internationale rechtsorde.

De president van Suriname zal daarom qua persoon gedegen opgeleid en gevormd moeten zijn. Hij of zij zal over meer dan gemiddelde wijsheid en geleerdheid moeten beschikken. Hij zal in staat moeten zijn de regering, waarvan hij deeluitmaakt maar ook het parlement, de volksvertegenwoordiging, aan te moedigen het land goed te leiden en te besturen, ter bevordering van het welzijn van het volk. Hij zal daarom in staat moeten zijn de beste adviezen te geven in het belang van deugdelijk bestuur, handhaving van de rechtszekerheid en waarborging van de mensenrechten. Hij zal verder in staat moeten zijn om alle organen van de staat tijdig te waarschuwen tegen daden van wetgeving c.q. daden van uitvoering van bestuur die nadelig zijn voor land en volk. Op de president van de Republiek Suriname legt het volk, die de wetten maakt en het bestuurlijk model bepaalt, zo te zien een zware verantwoordelijkheid. Niet een ieder van ons zal daarom in staat zijn die verantwoordelijkheid juist te dragen.

De president wordt dus niet door het volk gekozen, maar door DNA. Maar wat nu indien de leden van DNA een persoon tot president kiezen die het volk niet wil? Onze Grondwet schrijft voor dat de president (en de vice-president) gekozen worden door DNA voor vijf jaren. De ambtstermijn van de president, zo schrijft de Grondwet tevens voor, eindigt bij de beëdiging van een nieuw gekozen president.

Het is interessant om op te merken dat strikt genomen er dus een situatie zou kunnen ontstaan dat de ambtstermijn van de president is geëindigd, de vijf jaren zijn verstreken, terwijl de beëindiging van de nieuwe president, door omstandigheden, nog niet heeft plaatsgevonden.

En wat als een éénmaal gekozen president tijdens zijn ambtstermijn blijkt tekort te schieten in hetgeen het volk van hem verwacht?

9. Gedwongen beëindiging presidentschap

Hoe zorgt het volk ervoor dat haar vertegenwoordigers doen wat zij wil? Welke instrumenten heeft het volk zichzelf ter beschikking gesteld, om haar vertegenwoordigers, wanneer die het volk niet gehoorzamen, tot de orde te roepen of te bedanken? Welke instrumenten heeft het volk ter beschikking wanneer de regeerders hun eigen weg gaan en niet de wil van het volk gehoorzamen en/of niet doen wat zij aan het volk hebben beloofd tijdens de verkiezingen, toen het volk hen verkoos of bij de eedsaflegging of de belofte, zoals die door het volk in haar wetten is opgenomen?

De Surinaamse Grondwet, die door het Surinaamse volk is gemaakt, reikt geen instrumenten aan die het volk direct kan inzetten, mochten regeerders er een “potje” van maken. De ministers worden benoemd en ontslagen door de president. Dus het volk, noch haar vertegenwoordigers, kunnen een minister ontslaan. Het volk kan een gekozen president niet zelf ontslaan en evenmin afzetten.

De Grondwet schrijft echter wel voor dat DNA mede tot uitvoerende taak heeft het nemen van het besluit tot het tussentijds doen aftreden van de president. Met dit voorschrift staat wat mij betreft juridisch vast dat in ieder geval DNA, die de vertegenwoordiging van het volk is, een gekozen president tussentijds “naar huis kan sturen”.

Maar onze Grondwet noemt niet de gronden c.q. schrijft niet de procedure voor op grond waarvan de gekozen president tussentijds kan worden afgezet door DNA. Dit zou op zichzelf beschouwt geen belemmering mogen opleveren, zou DNA een dergelijk besluit moeten nemen. Dus als er bij wijze van spreken tussen de president en DNA een ernstig conflict zou ontstaan, biedt onze Grondwet wel degelijk een basis die ingezet zou kunnen worden door DNA om de president af te zetten c.q. zijn presidentschap te beëindigen. Andere landen, zoals de VS, Brazilië en de Filipijnen, kennen een afzettingsprocedure.

Volgens de tekst van de grondwettelijke bepalingen over het presidentschap kan het volk van Suriname, door tussenkomst van DNA, een gekozen president naar mijn mening wel tussentijds afzetten en zijn presidentschap dus tegen zijn wil eerder doen beëindigen. De hem ter beschikking gestelde politieke macht kan hem dus wel tegen zijn wil worden ontnomen.

In Suriname is de president, zo beschouwd, inderdaad dan ook niet zo een machtig orgaan. De macht berust in Suriname dus inderdaad bij het volk.

Het terugnemen van de politieke macht van de president kan in principe dus veel eerder plaatshebben dan bij een verkiezing van de volksvertegenwoordigers.

Normaal loopt de zittingstermijn van de volksvertegenwoordigers gelijk met de zittingstermijn van de president.

Ik zeg in principe want zoals wij hiervoor hebben gezien, wordt de president gekozen door DNA en niet door het volk. Het is dus niet onmogelijk dat alhoewel het volk zelf een bepaalde persoon niet als president wil, haar vertegenwoordiging die toch als president kiest. Overigens is het van belang op merken dat in Suriname, in vergelijking met andere landen, zoals de VS, het presidentschap niet beperkt is tot een bepaald aantal termijnen, meestal twee. In wezen zouden bij de eerstvolgende verkiezingen de gekozen volksvertegenwoordigers president Bouterse dus weer kunnen kiezen tot president; ook al heeft het volk dan op andere volksvertegenwoordigers gestemd.

Zoals hiervoor is gezegd, behoren binnen een democratische staat de door het volk gekozen regeerders te doen wat het volk verlangt. Regeerders zijn dus niet vrij om te doen wat zij zelf willen. Zij mogen de politieke macht die het volk aan hen heeft gegeven om een taak c.q. bevoegdheid uit te oefenen niet gebruiken voor persoonlijke c.q. groepsbelangen. Het parlement (DNA) en de instituten die op grond van de door het volk gemaakte wetten erop moeten toezien dat de belangen van het volk niet geschaad worden, behoren daarom te functioneren. Daarom moet DNA controle kunnen uitoefenen op het functioneren van de regeerders.

Indien het volk, dus u met de Surinaamse nationaliteit, niet tevreden bent met de wijze waarop de regering, lees de president, het land bestuurt en u zou willen zien dat zij aftreedt, zal DNA, dus uw volksvertegenwoordigers, de eerste zijn die door het volk moet worden aangesproken en niet zo zeer rechtstreeks de president. Kortom, mijn slotconclusie is dat de burgers van Suriname als zodanig niet over een wettelijke basis beschikken om een president van Suriname, in dit geval Bouterse, te dwingen om af te treden. Het volk van Suriname wel. Maar het volk kan de wettelijke grondslag niet zelf aanwenden. Daarvoor heeft zij de medewerking van DNA nodig.

In een volgend artikel zal ik de niet wettelijke mogelijkheden van een volk bespreken om een onwelgevallige regering af te zetten. Want zoals ik uiteen heb gezet, berust alle politieke macht bij het volk en prevaleert haar wil.

Noot: Alhoewel ik met dit artikel geen academisch niveau nastreef, wil ik vermelden dat sommige zinnen en/of zinsdelen c.q. uitdrukkingen uit literatuur zijn gehaald. Reacties op dit artikel kunnen gestuurd worden naar: gerold.sewcharan@yahoo.com.